

Prekių klastotės vartotojams kelia kaip niekad didelį pavojų

- 11 proc. Lietuvos gyventojų buvo suklaidinti ir įsigijo prekės klastotę
- Prekių klastotės gali kelti rimtą pavojų sveikatai ir saugai
- 6,8 proc. ES importo, kurio vertė – 121 mlrd. EUR, yra klastotės
- Visame pasaulyje suklastotų vaistų parduodama už 4 mlrd. EUR

Remiantis [Europos piliečių ir intelektualinės nuosavybės](#) (IN) tyrimu, kurį atlieka Europos Sąjungos intelektualinės nuosavybės tarnyba, vartotojams vis dar sudėtinga atskirti tikras prekes nuo klastočių.

Beveik **kas dešimtas europietis (9 proc.) teigė buvęs suklaidintas ir įsigijo klastotes**, tačiau tarp ES valstybių narių esama didelių skirtumų. Daugiausiai vartotojų suklaidinta Bulgarijoje (19 proc.), Rumunijoje (16 proc.) ir Vengrijoje (15 proc.). Švedijoje (2 proc.) ir Danijoje (3 proc.) – priešingai, šie rodikliai yra mažiausi ES. Lietuvoje, kurioje 11 proc. vartotojų teigia buvę suklaidinti ir įsigijo prekių klastotes, šis rodiklis viršija ES vidurkį.

Visame pasaulyje vyksta sparti e. prekybos plėtra – remiantis Eurostato duomenimis, 2020 m. daugiau nei 70 proc. europiečių pirkė internetu, o neužtikrintumas dėl prekių klastočių išlieka pagrindiniu ES piliečiams susirūpinimą keliančiu klausimu. Remiantis tyrimu, **trečdalis europiečių (33 proc.) domėjosi, ar jų perkamas gaminy buvo originalus.**

Prekių klastotės sudaro 6,8 proc. ES importo, kurio vertė 121 mlrd. EUR, kaip tai matyti iš [bendro EUIPO ir EBPO tyrimo](#), ir jų randama visuose sektoriuose – pradedant kosmetikos gaminių ir žaislų, vyno ir gaiviųjų gėrimų, elektronikos prekių ir baigiant aprangos ir net pesticidų sektoriumi. Jos gali kelti rimtą pavojų vartotojų sveikatai ir saugai, visų pirma dėl pavojingųjų cheminių medžiagų poveikio, taip pat dėl kitų grėsmių.

Per COVID-19 pandemiją susirūpinimas dėl prekių klastočių dar labiau padidėjo. Dėl **suklastotų vaistų**, pavyzdžiui, antibiotikų ir nuskausminamųjų vaistų, ir pastaruoju metu kitų medicinos reikmenų, pavyzdžiui, asmeninių apsaugos priemonių ir veido kaukių, **platinimo** atkreiptas dėmesys į šį reiškinį, nes pažeidėjai naudojami žmonių neužtikrintumu dėl naujo gydymo ir vakcinų.

Prekių klastotės ne tik kelia pavojų sveikatai ir saugai, bet taip pat dažnai sąlygoja saugumo pažeidimus ir finansinius nuostolius.

Skaitmeninis piratavimas taip pat yra pelninga rinka pažeidėjams. Interneto protokolo televizijos (IPTV), t. y. per interneto jungtį įgytas televizijos turinio, atveju nuostoliai yra labai dideli. Neteisėtos IPTV paslaugų teikėjai kasmet ES gauna beveik 1 mlrd. eurų, taip padarydami žalą turinio kūrėjams ir teisėtam verslui.

Su IN susiję nusikaltimai yra pelninga veikla, kurioje dalyvauja organizuotos nusikalstamos grupės, o iš gausesnių įrodymų matyti, kad esama ryšių tarp klastojimo ir piratavimo, taip pat kitų nusikaltimų, pavyzdžiui, prekybos narkotikais ir žmonėmis, kibernetinių nusikaltimų arba sukčiavimo.

EUIPO vykdomasis direktorius **Christianas Archambeau** teigia:

Intelektinė nuosavybė yra vienas vertingiausių Europos turtų ir vienas pagrindinių mūsų socialinio ir ekonominio atsigavimo aspektų, ypač mažosioms įmonėms. Nusikaltimų intelektinės nuosavybės srityje problema dėl kylančio suklastotų vaistų ir medicinos reikmenų, keliančių dar didesnę pavojų piliečių sveikatai ir saugai, masto dėl COVID-19 pandemijos pradėta stebėti tarsi pro padidinamąjį stiklą. Tai sena problema, dažnai susijusi su kitų rūšių neteisėtomis veikomis, kuriai spręsti reikia imtis skubių, ryžtingų ir koordinuotų veiksmų, ir kuri neseniai vėl įvardyta kaip vienas iš dešimties svarbiausių ES kovos su organizuotu nusikalstamumu prioritetų.

MVĮ IR INT PAŽEIDIMAI

Klastojimas daro poveikį ne tik vartotojams, bet ir sukelia didelę žalą ES ekonomikai, ypač mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ). Remiantis EUIPO paskelbta [MVĮ IN rezultatu suvestine](#), **1 iš 4 Europos MVĮ teigia nukentėjusi nuo IN pažeidimo; vien Lietuvoje šis rodiklis siekia 16,4 proc.**

Įmonės, turinčios IN teisių, pavyzdžiui, prekių ženklų arba patentų, pranešė, kad dėl jų pažeistų teisių sumažėjo jų apyvarta (33 proc.), padaryta žala reputacijai (27 proc.) ir prarastas konkurencinis pranašumas (15 proc.).

Šiandien mažiau nei 9 proc. visų ES MVĮ yra įregistravusios IN teises. IN registracija MVĮ yra labai svarbi: MVĮ, kurios turi INT, pavyzdžiui, patentus, dizainus arba prekių ženklus, metinės pajamos už kiekvieną darbuotoją yra 68 proc. didesnės, palyginti su MVĮ, kurios neturi INT, be to, tokių MVĮ darbuotojams mokamas didesnis darbo užmokestis.

Siekdama didinti informuotumą apie IN ir padėti MVĮ tapti konkurencingesnėms rinkoje, EUIPO, bendradarbiaudama su Europos Komisija ir valstybių narių intelektinės nuosavybės tarnybomis, pradėjo įgyvendinti programą „[Ideas Powered for Business](#)“, kurią sudaro [20 mln. EUR vertės MVĮ fondas](#). Pagal šią iniciatyvą subsidijos skiriamos IN vertinimo paslaugoms ir kompensuojama 50 proc. prekių ženklų ir dizaino paraiškų mokesčių nacionaliniu, regioniniu ar ES lygmeniu, be to, ši iniciatyva padeda tūkstančiams MVĮ parengti savo IN strategijas šiuo sudėtingu laikotarpiu.

APIE EUIPO

[EUIPO](#) – tai decentralizuota ES agentūra, kurios būstinė yra Alikantėje (Ispanija). Tarnyba registruoja Europos Sąjungos prekių ženklus (ESPŽ) ir tvarko registruotuosius Bendrijos

dizainus (RBD). Ženkla ir dizainai suteikia intelektinės nuosavybės apsaugą visose ES valstybėse narėse. Be to, EUIPO bendradarbiauja su ES nacionalinėmis ir regioninėmis intelektinės nuosavybės tarnybomis.

[Europos intelektinės nuosavybės teisių pažeidimų stebėsenos centras](#) įsteigtas 2009 m., kad padėtų saugoti ir ginti intelektinės nuosavybės teises ir kovotų su vis didesne intelektinės nuosavybės teisių pažeidimo Europoje grėsme. Šis centras 2012 m. birželio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 386/2012 buvo perkeltas į EUIPO.

Kontaktai žiniasklaidai

EUIPO ryšių tarnyba

Tel. +34 653 674 113

press@euipo.europa.eu